

REDACTIA  
M. Str. Aulich (Adam)  
ABONAMENTUL  
într-o Austro-Ungaria  
în anul 10; pe 1.  
1. b; pe 1. de 250  
250 pe 1 lună și  
de Dumineca p.  
an fl. 2.—  
România și străinătate  
pe an 40 franci.  
Inscriptie nu se mărișă.

# TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA  
Arad, Str. Aulich (Adam)  
INSERTIUNILE  
de 1 lit garmon: prima-dată  
7 cr.; a doua oară 6 cr.;  
a treia-oară 4 cr. și timbru  
de 30 cr. de fiecare publica-  
cție.

Atât abonamentele cât și  
insertiunile sunt să plăti  
înainte în Arad.

Scriitori nefrancate se  
adresă.

## ȘCOALĂ POLITICĂ.

(Uș) Procurorul conte Lazar a scăpat memoria unui erou, care s'a dat pentru un ideal, înaintea căruia de popoarele civilisate și bărbătre opotriva se închină. Aceasta ocupă acum spiritele Romanilor.

Am gresi dacă am privit aceasta ultă de un simplu exces al unui om de stat, de un bobocal conteungurese, căci în acest casuștineasă s'ar mărgini numai la deținutul ce eraști să ar fi înfrumusțat cu un lapsus linne.

Păngarirea memoriei lui Iancu este dramatică. Generaționea maghiară astăzi e crescută în spiritul moldovean maghiar. Acest spirit cunoaște nimic bun, nimic nobil, nimic îndreptățit la existență și nimic at afară de ce este maghiar. E un de paroxism produs de omninență, cu care se cred a fi înzestrăți către Coroană.

Cine a crescut în școli ungurești și urmat cu atenție activitatea mară a Maghiarilor, la prima prilej recunoaște în Lazar pe elevul unei ungurești și pe cetitoral literar ungurești.

In zilele trecute o indiscrețiune avea chipul educației revoluționare a profesorului Otto Varga din Băneasa. Acest profesor a fost înainte aplicat la liceul din Arad, și fanatismul tinerimea cu legendele maghiare și îl inspiră ură spre contra tot ce nu este maghiar. În acest spirit se face președinea educația în școlile maghiare și se cultiva fanatismul național.

Legendele propagate de acești profesori trăiesc apoi în credințe inspirații politice, cu care tinerimea în viață, unde eraști să așteaptă puterea statului maghiar, și budăi pus la discrețiunea maghiarului. Aici „meritele patriotice”, platește cu mâna plina. Știi ce sunt acelea! Jancsó Benedek, Sziszky, Lázár, fostul fibiréu Bánffy, venit a „legénygyarabb minister” etc.

Atâtă au luerat acești oameni catedre, pe piață literară, în cluj, în artă, pe toată intrarea și ieșirea lor și atâtea jertfe bănești au și pentru propaganda maghiară, încât au produs o istorie artistică, pe care a intemeiat credințe și credință contelui Lazar despre Iancu. Credințe false, ce este, dar pe care jură tot Maghiarul să pună sufletul și viața pentru ele.

Uita-l pe Bartho M klos cum jură în „Magyar ország” pe credința ceteitorului istoric Habsburg și Hunfalvy, că noi suntem aici etici, că nu suntem națiune. Unde sunt instituțiunile? ne întrebă, și eu toți cei ce au luptat contra Ungurilor, sunt mai mult decât simili, niște miserabili simbriasi,

pentru care procurorul Lazar n'a găsit termin adecvat în limba maghiară.

Istoria în mâinile lor nu e oglinda trecutului, ci arta falsificării, pe care și intemeiază doctrinele politice. Astăzi școala lor națională.

Dar în sfîrșit au școala națională conștiința de scopurile mari ce le urmăresc.

Sunt orgii celeste ce produce această școala națională maghiară. Orgii comise la adăpostul puterii de stat față de o națiune desarmată, care nu se poate apăra. A bate pe cel cu mâinile legate, și a păngări pe morți în somnul lor vecinie, aceasta-i dar' viteză legendă maghiară? Par că nu eraști atât de vitejți când Iancu trăia și eu ai sei Moșii ve statea în față.

E de datoria noastră națională, a apără memoria lui Iancu și din această luptă de apărare să iasa băruitor tipul ideal al eroismului lui Iancu.

Și dacă apelurile noastre de până acum n'au ajuns să mișcă inimile și să pornă gândirile la prelucrarea evenimentelor din 1848, aici e momentul dat din afară. Să însemne tot România, să cum știe el, tot ce a vezut sau moștenit ca tradiție de la părinții săi, despre luptele Românilor din 1848, ca să se știe și despre ultima lovitură de coasă ori de pușcă, unde și de cine s'a dat. Actele de vitejzie ale lui Iancu și soților săi, apoi a tele generositații marelor viteaz față de familiile maghiare, ca nu făsurile maghiare ei adevărurile istorice scrise de contemporani să servească de isvoare istoricilor străini, ear între noi să se întăreasă cultul eroilor naționali.

O nouă școală trebuie să intemeiem, în care să se propage credințele politice ale poporului românesc, pe cari să jure toată suflarea românească. O conștiință națională vagă, cum e aceea de astăzi, nu e capabilă de altceva decât de o politică platonică.

Viuă trebuie să fie conștiința dela copil până la moșneag, că avem drepturi pe acest pămînt și că dela apărarea acestor drepturi aternă soarta noastră.

Nu e liberă catedra noastră? Adevărat, dar' nici catedra maghiara nu era liberă în anii după revoluțione și totuși atunci s'a pus temelia școalei politice de astăzi. Tot Ungurul era apostol și toată casa școala națională, unde cultul național era centrul vieții familiare.

Vezut-ai ce a facut societatea maghiară când s'a atins mâna din Viena de catedra lui Varga Otto? El și la noi părintele Mangra stă suspendat de 7 ani de zile dela catedră, pentru că a participat în deputația Memorandum și pentru că dînsulu i-se impunea creșterea națională a tinerimei. Si ce au făcut oficioșii din societatea română în fața acestui atentat contra catedrei române? S'a întrecut în loviturile contra celui despovăiat de catedră pe motiv național, încât numai taria sufletească l-a reținut dela sucurbare.

De unde provine aceasta? Din fatala împregiurare, că s'au aruncat pe piață calomniile contra părintelui Mangra, și nimeni n'a mai cercat adevărul, decât a cumpărat marfa politică și a licitat pe guvern în prigonirea părintelui Mangra.

Politica are să inceteze de a fi marfa de piață, pe care o vinde și cumpăre după plac tot tirgușorul.

Să se renască trecutul și pe aceste base istorice să se ridice cultul național în fiecare casă românească, așa, ca fiecare casă să fie totodată școala politică națională. Așa se vor intemeia și la noi credințe politice, pe cari va jura și muri mic cu mare, bogat și sărac deopotrivă.

Tradițiile să li se ridice altar în toată casa românească. Morții să vorbească și să mărturisească de drepturile câștigate cu scump sângele lor, de marimea faptelor vitejești. Morții să deschidă inimile și să aprindă în ele focul însuflețirei naționale, că e nemărginită puterea însuflețirii.

Marseillesa Francezilor se zice că Germaniei i-a costat 40.000 de morți. Dar ce să ne plimbăm prin istorie atunci, când înaintea ochilor noștri petrece cel mai înaltător eroism național. Burii, descendenții ai înfrângătorilor superbei Spaniei de odinioară, astăzi, nu s'au numărat la număr, ci și-au invocat memoria eroilor străbuni și s'au aruncat în luptă contra uriașului, care eri-alaltaeri purta de nas puterile mari europene și astăzi stă strivit de o mână de oameni. Cum? Eata o scenă din luptele lor: un moșneag de 70 ani era rănit în mâinile Englezilor. Sanitarul ambulanțelor englezesci îl întreabă, că ce doară ar avea? Rătrâmul spune, că a luptat un copil alătura cu dinsul, nepotul său de 13 ani, ce s'a ales de el? E mort! fu respunsul. Aduceți-l lângă mine. I-l au adus; moșul își sărută nepotul mort și își dede sufletul asupra cadavrului lui.

E mare putere banul, dar și mai mare putere e inima.

O supărare patriotică. Ziarele din Băneasa mai puțin, ear' ceste locale supărante foc comentează puțin maghiilor o hotărire recentă a ministrului de școale, care să nimerit să facă într'o cauză națională, așa zicând, dreptate... Neobișnuiați cu asemenea lucru, șovinistii protestează.

Eata de ce e adecaș vorba. Preotul Ludovic Boor (maghiar) din Nădlac, apără cuture școalele confesionale slovacești din fruntea comunității, unde Români și Slovaci trăiesc în cea mai deplină armonie. Inspectorul școlar și alți corifei șovinisti, se înțelege că nu-l pot avea deel drag, și astfel au căutat să-l șicaneze rău. Într-o zi energeticul preot a scos pur și simplu din școală pe inspector. Pe acea vreme, acum în toamnă, ziarele maghiare au și făcut sărănie sgomot, ear' fibiréul să apută să-l condamne pe preot pentru... transgresiune.

Pe d'asupra ceata întreagă de „patriot”, l-a primit la ministru, că dl Boor este... panslavist primejdios! El nu s'a lăsat

înăsă, ci a apelat și astfel a și silit pe ministru nu numai să nimicească toate ticăloșile ce se facuseră contra sa și a școalei slovace, dar' în adresa ce ministrul a trimis congregației comitatului Cianad, care pînă pe preotul slovac, ministrul nu zice:

„In fine invit comisia (permanentă congregațională), ca în ce privește acuzația de panslavism, adusă în raportul seu contra preotului Boór Lajos, să o motiveze cu date concrete în decurs de 15 zile, căci o acuzație numai așa, generală, că cineva-i panlavist, încă nu poate servi ca substrat pentru cercetare și judecare”.

„Si încă să nu propage Boór panslavismul! — exclamă organul kossuthistovreiu din loc.

Distinși patrioți ar dori, se vede, să fie osândit ori ce nationalist pentru simplul motiv, că Ungurilor respectivul li se pare panslavist ori daco-român.

Asta ar fi apoi judecată... într'adevăr ungurească!

**Contele Zichy Nándor**, șeful partidului poporului, scrie în „Alkotmány” (de la 19 c.) un articol, în care condamnă tendențele kossuthiste de a introduce în Dietă obstrucție, mai ales în chestia cuotei, care privește nu guvernul ci în prima linie interesele mari ale statului. Dacă anul trecut partidul popor a facut și el obstrucție contra lui Bánffy, contele explică și motivează prin faptul, că atunci era vorba de a se apăra constituția nesocotită și aproape desființată.

De altminteri kossuthistul, care sămbătă amenințaseră cu obstrucție violentă, Luni, la 18 c. nu s'au mai arătat așa răsboinici. Se zice, că însoți Kosuth și or fi domolit și galăgioșii din giurul ziarului „Egyetértés” perd teren pe fiecare zi. Ba la ședința de Luni nici n'au fost prezenti mai mulți ca și trai.

## Convocare.

In conformitate cu dispozițiile §§-lor 9 și 10 din statute prin aceasta convocăm

Adunarea generală ordinată a Asociației naționale arădane pentru cultura poporului român pe 13/25 Decembrie a.c. la orele 10 a.m. în localitatea Asociației din strada Zrínyi Nr. 4, în Arad cu următoarea programă:

- 1) Esmiteerea unei comisiuni pentru invitarea Prea Sfintei Sale Domnului Episcop Iosif Goldiș.
  - 2) Deschiderea adunării generale.
  - 3) Raportul general al Direcției.
  - 4) Raportul cassarului.
  - 5) Raportul bibliotecarului și economului.
  - 6) Censurarea acestor rapoarte.
  - 7) Propuneri și interpelări.
  - 8) Alegerea președintelui, a lor 2 vice-președintei și 2 notarilor pentru adunarea generală pe termen de 3 ani conform § 12 din statute.
  - 9.) Demisionarea Directiunii.
  - 10.) Restaurarea Directiunii.
  - 11.) Inchiderea adunării generale.
- Invităm la această adunare a Asociației naționale arădane, pentru cultura poporului român pe toți membrii fundatori, ordinari și ajutațorii ai acestei Asociații,





**La administrația „Tribunei Poporului“**  
se află în deposit spre vânzare următoarele opere și broșuri:

„Teoria dramei“ de Dr. Iosif Blaga. Prețul 1 fl. 80 cr.

„Cuvântările bis. de Massillon traduse prin Ioan Geng.“ Prețul 2 fl. 50 cr.

„Lupta pentru drept“ de Dr. R. Ihering traducere, de T. V. Păcăteanu. Prețul 1 fl.

„Din vremuri apuse“ de Iudita Secula. Prețul 50 cr.

„Juvenilia“, prosă și versuri de Sextil Pușcariu. Prețul 80 cr.

„Vieritorul“, de Petru Vancu. Prețul 50 cr.

„Priveag“, de I. Scaopul. Prețul 75 cr.

La facerea comandelor, care se vor efectua prompt, rugăm a se aduce și spesele de porto postal.

Administrația „Trib. Pop.“

O carte bună Distinsul nostru profesor din Brașov, Dr. Vasile Goldș a lăsat o folositoare carte școlară: „Geografia pentru școala poporale, înțocmire pe baza planului Ministerial de învățămînt“. Partea prima (pentru clasele III și IV), cu numeroase ilustrații și hărți colorate. Editura librăriei Ciureu Brașov. Prețul unui exemplar 35 cr. Materialul tractat se extinde pe 68 pagini, în ordinea următoare: 1. Regiunile lumii, 2. Comuna, 3. Locuirilor și ocupația lor, 4. Religie, crea și limba locuitorilor, 5. Hotărul comunelor, 6. Drumurile, 7. Apele curgătoare, 8. Apele sătătoare, 9. Mijloacele de comunicare, 10. Insula, peninsula, golf, 11. Sesul, 12. Dealuri și văi, 13. Orizontul, 14. Desemnarea regiunilor lumii, 15. Harta, 16. Cercul, 17. Comitatul, 18. Ungaria, 19. „Ungaria și Europa.“ (Materialul clasei a IV-a.) Tinutul muntos din Sudest, Câmpia Ungariei. Tinutul muntos Nordestic, Tinutul muntos Nordvestic, Tinutul deluros Sudvestic. Orașul Fiume și tinutul lui. Ungaria în genere. Terile aparținătoare Un-

gariei. Europa în general. La toate capitolele e săturată căte o mapă colorată.

O recomandăm cu toată căldura invetătorilor noștri.

**O nouă carte folositoare.** Sub titlul: „Amicul Poporului, îndreptător în cause administrative și judecătoreschi pentru poporul român, de Titu Vuculescu, pretor, a apărut tocmai acum în tipografia „Tribună Poporului“ în Arad o carte în aderere folositoare pentru popor. Ea se extinde pe 148 pagini, în format 8° mare, cu un tipar frumos și bine îngrijit, broșata elegant și serisă într-un limbaj la înțelesul poporului. Cuprinsul pe scurt al bogatului material al cărții este următorul:

I. Agricultură. — II. Ape (mori de apă, navigare, băduri, plute). — III. Boalele și păstrarea vitelor. — IV. Cause comunale. — V. Drumuri și vama. — VI. Finanțiere. — VII. Industrie. — VIII. Judecătorie. — IX. Matricolele de stat. — X. Militare. — XI. Mine (Orașul). — XII. Moștenire. — XIII. Ordinea publică (Ajutor la nemocincii, Ajutorul justiției din sita țării, Apa de soi, Ajutorul săracilor, Ajutorul public). — Afaceri cu zaloage, Boalele epidemice, Bătrâni, Curățirea coșurilor (hornuri). — Curățirea ulitei ore, Colectarea ferată, Cetățenia de stat, Esență, Edificii, Instruirea în joc, Inventiuni (descoperiri) Legă de președintele Lucruri găsite, Măsurarea bucătorilor, Monumente istorice, Operele, Plată mediecului, Piața (Fergha), Pesta, Privilighii (Patente), Paza contra făului, Societăți (bărci, case de păstrare), Situl de aramă, Sfârșitul, Semenele de bucate, Instantieri, Școală secretă, Tipăneriea căinilor, Trecerea în altă țară, Topografie, Vînzarea bureților, Vînzarea de obiecte și prav de pușcă, Veniturile). — XV. Ofanale. — XVI. Păduri. — XVII. Pescuit. — XVIII. Religie. — XIX. Școală. — XX. Sănătatea publică. — XXI. Servitori. — XXII. Vînat.

Ori-ce derăveri, pe care poporul le are aproape zilnic atât cu direcțorile administrative, cât și cu jude-

cătorile din patrie, cărturarii din popor le află în carteace aceasta toate la un loc, bine lămurite și spuse în limbă poporala și înțeleasă de toți.

Prețul acestei cărți folositoare este numai 1 coroană (50 cruceri) și se poate comanda atât la autor în M.-Pécska, cât și la Administrația „Tribună Poporului“.

„Revista Economică“, organ pentru societăți financiare și comerciale. Apare la 10 a fiecărei luni în Sibiu sub direcția Dr.ului Coriolan Diaconovic. Nrul 12 (Anul I), din 10 Decembrie a.c. are următorul cuprins: La finea anului. — Ridicarea schontului, de I. Vătășan. — Introducerea obligațoare a valutelor de coroane. — Încadrarea anuală a conturilor la bănci, de I. Vătășan. — Despre negocierea efectelor, de I. Popescu. — Jurisdicție: Decisiuni curiale: Transcrierea de acțiuni nominative, Bonul, Provisiunea, Cambia, Prescripție. — Afaceri de dare: Banii noii de cambii. — Agricultură Situația agricolă. Altoi gratuită, Provisiuni de viață și viață — Revista financiară: Reducerea etalonului Băncii austro ungare, Situația, Notarea procentuală a efectelor în Băncile oficiale al Bărsiei din Viena. — Cronica: În amintirea lui Stroescu, „Pămînt și națiune“ Deposite de stat la bănci, Ridicarea procentului pentru depozite în Viena, Valută nouă. — Literatura economică: „Anuarul finanțiar“. — Bibliografie. — Trageri la sorti. — Amortisările. — Bursa de efecte din Viena și Budapesta. — Bursa de efecte din București. — Bursa de mărfuri din Budapesta. — Inserțiuni.

„Biblioteca Teatrală“, apare în Brașov, ediția Societății de teatru Român. Broșura 7 capriade „Unde dă și unde creapă“, comedie în 2 acte Al. Cosmar, localisată de Ildiș Popescu. Numele diuții Iulia Popescu, mai ales ca traducător și localisator

al mai multor piese de teatru, este cunoscut și apreciat la noi. Dacă a tradus și „Bustul“, jucat cu atât de succes de diletanții români din Sibiu, înainte ca 5 ani. Piesa de mai sus desigur va fi primită cu plăcere și diletanții români vor juca-o cu predilecție. Noi o recomand în cu toată căldura. Este o localisare bună a unei piese teatrale de valoare.

„Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcție“, de Alfred Kormos, trad. de Constantin Pop, funcționar la „Albina“. Carte foarte importantă pentru membrii din direcția tuturor instituțiilor de bani și a oricărora societăți pe acțiuni. Costă 1 fl. 50.

Exerciții intuitive și gimnastice, manual pentru invetătorii școalelor poporale, întocmit după plan, de Ioan Tăducescu, invetător în Lipova. Ediția a III-a. Prețul unui exemplar: 30 cruceri.

A apărut în editura de artă grafice „Minerva“ din București „Calendarul Minervei“ pe anul 1900 cuprinde o mulțime de lucruri frumoase și instructive.

Calendarul „Bibliotecii Noastre din anul 1900“, întocmit de dl E. Hodoș, apărut cu un interesant cuprins. În partea literară cuprinde lucrările de Eminescu, Coșbuc, Alexandri cu portretele acestor trei mari poeți. Afară de aceasta mai publică amintiri din 1843; Avram Iancu în 1852; Dr. economie de casă: Cum se coace pâine bună? Apoi anecdotă și haz. Pe lângă calendaristică se află numele tuturor preșilor și invetătorilor din diecesa Caransebeșului, precum și regulamentul pentru fizica examenului de calificare la Institutul pedagogic din Caransebeș. Prețul unui exemplar: 28 cr., plus porto 5 cr. A se adresa: E. Hodoș Caransebeș.

## Calindarul nostru

pe anul visect 1900

ca prim călindar scos în tipografia noastră

a apărut tocmai acum

cu ilustrații, cu un bogat și variat cuprins literar.

**Prețul 30 cr.**

plus 5 cr. porto postal.

Doritorii de a și-l procura sunt rugați

a se adresa la

Administrația „Tribună Poporului“.

La comande mai mari de 10 exemplare dăm 20% rabat.

**ADMINISTRAȚIA**

„Tribună Poporului“.

A apărut în tipografia noastră și se află de vânzare la

**Administrația „Tribună Poporului“**

sub numirea

**„AMICUL POPORULUI“**

„îndreptător în cause administrative și judecătoreschi pentru poporul român“

de TITU VUCULESCU pretor,

cu prețul de 50 cr. plus 5 cr. porto postal.

O carte în adevăr folositoare pentru popor, care cuprinde sfaturi și invetături de foarte mare folos pentru toate trebile și trebuințele poporului.

Administrația

„Tribună Poporului“